

SZŰRŐ PRÓBA 30.

ELEMZÉS

MÉRTÉK
MÉDIAELEMZŐ
MŰHELY

www.mertek.eu

2021. JANUÁR

A hírműsorok vezető témája már egy éve a járványhelyzet alakulása. Így volt ez a január 27-én is, a 18 órakor a Duna és az M1 csatornán is sugárzott hírműsor első negyedében hazai és külföldi vírus-információkat láthattuk, a fél nyolcas nagyhíradónak pedig csaknem a felében (a sporthírek nélkül számított 50 perces műsoridőből 20 percen át) kapcsolódtak a híradások a pandémiához. A két műsor közötti időtartambeli eltérés tartalmi különbséget is jelentett. A hat órakor kezdődött híradás fókuszában sokkal inkább a védekezés állt. A lényeg itt annak bemutatása volt, hogy újabb mérföldkövet jelent a hazai járvány elleni küzdelemben, hogy egy új amerikai gyógyszer, a bamlanivimab megérkezett – Európában elsőként – Magyarországra, és új vakcinaszállítmányoknak köszönhetően folytatódik az oltás az idősothonokban. A már szokásos részletességgel számoltak be hűtőkamionokban tárolt gyógyszer útjáról Németországból a Dél-pesti Centrumkórházig, Müller Cecília országos tisztifőorvos pedig az újabb vakcinabeszerezések eredményeképpen intenzívebbé váló oltásokról beszélt. A helyszíni felvételek és az interjúk azt tudatták a nézőkkel, hogy jó úton haladunk a járvány elleni védekezésben. A rövidebb hírműsor csak egy szűk percben tájékoztatott arról, hogy kevesebb az AstraZeneca oltóanyag érkezik a vártnál, a fél nyolcas híradóban 6 perces összeállításban elemezték az elhibázott uniós vakcina-beszerezést. A vitás ügyet feldolgozó összeállításban – az állami híradóban szokatlan módon – mindkét fél álláspontját bemutatták, az AstraZenecát szerződésszegéssel vádoló Európai Bizottság és a késedelem miatt az Uniót okoló gyógyszercég véleményét is megismerhették a nézők.

Ezen az összeállításon, a nemzetközi vírushíradón, valamint a holokausz nemzetközi emléknapja alkalmából tartott magyarországi és külföldi megemlékezésekről szóló tudósításokon kívül más kiegyensúlyozottan tájékoztató műsorelemet nem fedeztünk fel a híradókban.

A hírműsorok két fő célja a kormányzati jóhírek minél egyszerűbb, közérthetőbb tálalása és az ellenzék lejáratása volt. E kettős cél elérése érdekében féligazságokkal, csúsztatásokkal, álhírekkel és hazugságokkal töltötték ki a tájékoztatásban a kiegyensúlyozottság hiánya okozta űrt.

Féligazságokból épül a propaganda

A pandémiás műsorrészt követően adtak hírt mindkét műsorban arról, hogy még az idén növekszik az alapellátásban dolgozó házi orvosok és szakdolgozók bére, a kormány 96,1 milliárd forintot fordít erre a célra. Kásler Miklós közösségi oldalára hivatkozva azt közölték, hogy az érintettek jövedelme ezzel a szakellátásban résztvevőkkel azonos szintre emelkedik. A hírben utaltak a miniszter szavaira, miszerint a házi orvosok és a fogorvosok jövedelme igazodni fog a szakorvosi bértáblához. És az is elhangzott, hogy a kormány a magas színvonalú ellátás érdekében ösztönzi a házi orvosokat arra, hogy praxisközösségbe lépjenek.

A közlés alatt a képernyőn megjelent Kásler Facebook posztja, mellette kivastagítva külön is az üzenet: **„az érintettek jövedelme ezzel a szakellátásban résztvevőkkel azonos szintre emelkedik” és „a házi orvosok és fogorvosok jövedelme igazodni fog a szakorvosi bértáblához”.**

Mielőtt egy nagy piros pipát tennék a jó hír mellé, nem árt körüljárni az elhangzottakat, és máshonnan is tájékozódni. Aki például aznap este az RTL Klub híradóját is megnézte az állami televízió mellett, megtudhatta, hogy ebből a béremelésből korántsem mindenki részesül egyenlő mértékben, és a praxisközösség nem csak a magas szintű ellátás miatt fontos, de anélkül az ígért bérnövekedés 80, vagy bizonyos esetekben csak 30 százaléka jár az orvosnak. Ezt az egyáltalán nem elhanyagolható kiegészítést nem csak az aznapi RTL hírműsora hozta nyilvánosságra, hanem napokkal korábban Gulyás Gergely miniszter a Kormányinfón¹ is bejelentette, amint a Magyar Nemzetben olvasható: *„aki szoros*

¹ <https://magyarnemzet.hu/belfold/gulyas-gergely-a-haziorvosok-is-reszesulnek-a-beremelesbol-9261266/>

praxisközösséget vállal, az teljes egészében megkapja a béremelést, ha lazább formát választ, akkor az orvosi bértábla szerinti különbözet nyolcvan százalékát kapja, ha pedig egyáltalán nem vesz részt praxisközösségben, akkor a különbözet harminc százalékkal emelik a fizetését.” Más sajtótermékekből megismerhető² volt az az aggálya is a háziorvosoknak, hogy a praxisközösség létrehozása nem feltétlenül csak akarat kérdése, hiszen egyáltalán nem minden orvos tud praxisközösségre lépni; különösen a vidéki, hátrányos helyzetű régiókban, ahol nagy az orvoshiány, ez nem valósítható meg.

Az állami híradó a fizetésemelésről szóló jóhírt – Kásler miniszter FB bejegyzését követve – nem akarta túlbonyolítani, a kérdést járta körül, a nagyképet árnyaló részleteket nem tartotta közlésre érdemesnek. Számára elegendő volt, ha a primér üzenetet közvetíti, és hivatalos propagandistaként egyszerűen felmondja Kásler Miklós miniszter közösségi médiában posztolt bejegyzését a házi orvosok béremeléséről.

Újabb féligazságok

Hasonlóképpen járt el az állami hírműsor a 25 évnél fiatalabbak személyijövedelemadó-mentességéről szóló híradásokkal is. A hat órakor sugárzott beszámolóban a műsorvezető azt emelte ki Novák Katalin családokért felelős tárca nélküli miniszterre hivatkozva, hogy az szja-mentesség segíti a fiatalokat abban, hogy saját lábára állva induljanak az életben. A miniszter azt mondta, hogy a költségvetésnek ez évente 140 milliárd forint kiadást jelent, és éves szinten átlagosan félmillió forinttal emelheti a fiatalok jövedelmét.

A híradás ezt az intézkedést kész tényként mutatta be. Arról nem esett szó, hogy ez még csak *terv*, amelynek elemei és feltételei egyelőre nincsenek kidolgozva. Orbán Viktor miniszterelnök január 15-én a Kossuth Rádióban jelentette be, hogy „nehéz tárgyalásai vannak” a pénzügyminiszterrel, de eldöntötték, a 25 éven aluli fiatalok teljes jövedelemadó-mentességet kapnak legkésőbb 2022. január elsejétől. Már a miniszterelnöki interjúból is kiderült, hogy ez a kedvezmény mégsem egészen teljesskörű, „a családokért felelős miniszter asszony számolja most, hogy hol legyen az a határ, az átlagfizetésekig érdemes megadni a teljes adókedvezményt”, nyilatkozta akkor Orbán Viktor. A számolás még tart, így nem csak az szja-mentesség nem lesz teljesskörű, hanem a kora esti híradó erről szóló tudósítása sem volt az.

A fél nyolcas nagyhíradó közel négy perces összeállításba ágyazott propagandariportot közölt ugyanerről. Először a műsorvezető konferálta fel, hogy akár ötödével is nőhet a bére a 25 éven aluliaknak az adómentességgel, akik így a „saját lábukra állhatnak”, majd egy fiatal nő mondta el, hogy milyen nagy segítséget jelent majd neki a párjával, hogy jövőre havi 40 ezer forintot meg tud spórolni, mert ezt félreteheti esküvőre és lakásvásárlásra. Ezután Novák Katalin erősített rá, hogy az szja-mentesség hozzájárul, hogy a fiatalok 25 éves korukra „meg tudjanak állni a saját lábukon”. Ez az intézkedés kb. 280 ezer fiatalt érint a miniszter szerint, ráadásul e mellé jön még a többi támogatás, hiszen „a magyar fiatalok a fogantatástól kezdve a felnőtté váláson, a családalapításon át egész életükben számíthatnak a kormány segítségére”, fokozta a kormányzatba vetett bizalom erősítése érdekében a jöttetek felsorolásával, amit a nyomaték kedvéért ki is írtak a képernyőre: **babakötvény, ingyenes bölcsőde, óvoda, iskola, első idegennyelv-vizsga, a KRESZ tanfolyam, diákhitel, babaváró támogatás, a házassági és családi adókedvezmény, CSOK.** A komplett támogatási lista felsorolása után a civil hang képviselőjében a Fiatal Családosok Klubjának alapítója beszélt elismerően arról, hogy milyen előnyei vannak az szja-mentességnek. Szerintük ezzel a lépéssel a kormány azt üzeni a fiataloknak, hogy ne menjenek külföldre, itt találjanak maguknak munkát, társat, házastársat, itt

² https://hvg.hu/gazdasag/20210122_egeszseguy_haziorvosok_fogorvosok_beremeles_praxiskozossegek

vállaljanak gyermeket, és itt boldoguljanak – sorolta Király Nóra. Aki azért nem áll nagyon távol a kormánytól, hiszen a 2019-es önkormányzati választásokig újbudai képviselő és alpolgármester volt, de fideszes politikus mivoltát a híradó elhallgatta.

A fiatalok adómentességét úgy tálalták mindkét híradásban, mintha már a közeljövőben bevezetnék a konkrét formát öltött intézkedést. A koraesti műsorban még csak az sem hangzott el, hogy ez jelenleg csak terv, nem született meg a rá vonatkozó adójogszabály, az esti kiadásban a 3 perc 45 másodperces anyag végén 7 másodpercben a narrátor legalább hozzátette, hogy az szja-mentességre vonatkozó jövedelemhatárról még nincs döntés, arról a kormány előbb fiatalok érdekképviseleti szervezeteivel egyeztet.

A hírnék új aktualitása nem volt azon kívül, hogy Novák Katalin miniszter az aznapi kormányülés szünetében újságíróknak arról beszélt³, hogy az szja-mentesség a fiatalok „saját lábra állását” segíti. Új információt nem tartalmazott a miniszter tájékoztatója, hiszen a miniszterelnök ugyanazokat a számokat már a január 15-i rádiós interjújában megemlítette, és arról még aznap vezető hírként be is számoltak az állami televízió hírműsoraiban. A kérdés a miniszterelnök bejelentése óta foglalkoztatta az adószakmát⁴ is, több portálon⁵ latolgatták a részletszabályokat, de informáltabbak sem ők, sem a hírműsor nézői nem lettek ettől a híradástól. Az állami híradó ezúttal is propagandistaként működött, amikor a csaknem egy év múlva bevezetni tervezett, részleteiben még nem ismert intézkedésről lelkendező politikai reklámriportot közölt.

Ellenzéki percek

A január 27-i hírműsorok időtartamának egy jelentős részét az ellenzéki pártokkal kapcsolatos, főként MSZP-s vonatkozású ügyekre fordították. A koraesti híradó 10 percet, a fél nyolcas kiadás 13 percet szánt az ellenzékre, ebből összesen adásonként 1 perc 20 másodperc volt, amiben az LMP, MSZP és DK egy-egy kezdeményezéséről tudósítottak, ezen felül egy 20 másodperces hírben beszámoltak arról, hogy a holokausz áldozatairól az öt ellenzéki párt is megemlékezett. A többi összeállítás arra szolgált, hogy az ellenzék egy-egy negatív ügghöz kössék, függetlenül attól, hogy az adott történetben releváns volt-e a pártkötődés, illetve van-e egyáltalán valóságalapja a történetnek. De ez szemmel láthatólag mindegy is volt az állami híradónak, a lényeg az ellenzék lejáratása, minél kedvezőtlenebb színben feltüntetése, alkalmatlannak ábrázolása. Ráadásul a műsorban előbb a negatív hangvételű híradásokat tették közzé, majd miután a hiteltelenítés megtörtént, szóltak arról, hogy az LMP társelnöke indul egyéniben is az országgyűlési választáson, hogy az MSZP visszaadná az önkormányzatoknak a Fidesz-KDNP által elvett jogait, a DK pedig a kételyeit fogalmazta meg az EU-ban még nem engedélyezett kínai vakcinával kapcsolatban. Így aztán a 25 másodperces pártinformációkat is eljelentéktelenítette ez a szerkesztési mód.

A gyöngyösi polgármester sztorija – avagy fontos-e, hogy egy orvos milyen párt tagja volt 10 éve

³ <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/novak-25-ev-alattiak-szja-mentessege-fiatalok-sajat-labra-allasat-segiti>

⁴ <https://www.vg.hu/gazdasag/gazdasagi-hirek/korulbelul-280-ezer-25-ev-alattit-erinthet-az-adomentesseg-3490075/>

⁵ https://adozona.hu/szja_ekho_kulonado/25_ev_alattiak_szjamentessege__Mi_varhato_47HXD3

Január 25-én írta meg a PestiSrácok⁶ azt a hírt, hogy jogosulatlanul kaphatott COVID-19 elleni védőoltást a gyöngyösi polgármester január elején, amikor még csak az egészségügyi és intézményi dolgozókat oltották. Azt már az első cikkben is megírták, hogy az oltóanyag egy szociális intézményi oltásból maradt meg, és a gyöngyösi kórház az oltási terv szerint értesítette a helyi háziorvosokat, hogy a koruk vagy egészségi állapotuk miatt veszélyeztetett betegek számára ajánlják fel az oltás lehetőségét. A polgármesternek is tudomására jutott a lehetőség, és a kórházban beoltatta magát. Mivel a polgármester még csak 64 éves, ezért a feltételezések szerint nem lett volna jogosult erre az oltásra. Honnan kapta az infót, nem érzi-e visszásnak a helyzetet – ezek a kérdések egy közszolgálati híradós anyagban teljesen helyénvalóak. Amikor a nyilvánosság visszaélést gyaníthat, a közmédia dolga, hogy utánajárjon, mi is történt. (Az RTL Klub aznapi hírműsora is foglalkozott az ügyvel, ott éppen ezekre a kérdésekre fókuszáltak, és korrekt tájékoztatást nyújtottak.) Az állami híradó azonban, bár már harmadik napja gyúrta a történetet, nem így tette fel a kérdéseket, hanem a PS és a Mandiner „nyomozása” nyomán – miközben újra és újra megismételte a sztorit – azt „derítette ki”, hogy az ellenzéki polgármester az MSZP alapítója volt, hogy a háziorvos, aki azt tanácsolta, hogy oltassa be magát, egykori MSZP-s képviselő, és hogy állítólag a felesége is megkapta az oltást. Elmaradhatatlan információként azt is közölték, hogy az orvos felesége korábban Abasár polgármestere volt, ma pedig egy gyöngyösi önkormányzati cég ügyvezetője. Hogy a fontosnak tartott információk ne sikkadjanak el, a képernyőre is kiírták a lényegét, pl. **„Egy volt szocialista képviselő tanácsára oltatta be magát”, „a parádi idősoththonban szervezett oltásból maradt vissza oltóanyag”, „elhallgatta, honnan szerzett információkat”, „Hiesz György feleségét is beoltották”, „Lénárt András (az orvos) az MSZP jelöltjeként indult a 2006-os önkormányzati választáson”, „Lénártné Benei Anikó 2019-ig volt Abasár polgármestere”, „Gyöngyösi Városteréség Fejlesztő Kft. ügyvezetője” „baloldali többségű gyöngyösi képviselő-testület választotta meg”**. A híradásban az eltérő lényeges álláspontok megjelentek, az ellenzéki polgármester és a fideszes országgyűlési képviselő is megszólalt, de a Közzolgálati kódex szerinti tárgyilagosság elve csorbát szenvedett.

A közszolgálati műsorkészítés számára irányt mutató Kódex rögzíti, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljának megfelelően a műsorszámok a nézetek tárgyyszerű és sokoldalú bemutatásával segítik a hallgatók és a nézők véleményalkotását. A vizsgált műsorszám és híradás nem tárgyyszerűen és elfogulatlanul dolgozta fel a gyöngyösi polgármester védőoltásával kapcsolatos vitatott helyzetet, mutatta be az objektíven, kellő távolságtartással a különböző nézőpontokat, hanem abban valamiféle szocialista/ellenzéki összeesküvést látatott, azt sugallva, hogy a szocialistákra jellemző a jogosulatlan előnyszerzés.

Félrefordításból brutális álhírkampány

Újra lebukott a baloldal – harsogta már címében az M1 esti híradója. A lebukás abban állt, hogy a DK szóvivője kétségbe vonta, hogy szakmai döntés született volna az Országos Gyógyszerészeti Intézetben, amikor ideiglenes használatbavételi engedélyt kapott az orosz Szputnyik V vakcina. A szóvivő kételyeiben a hírműsor újabb bizonyítékát látta a baloldal állítólagos oltásellenes politikai kommunikációjának, amelyről szerintük Krekó Péter, a Political Capital vezetője egy hónappal ezelőtt a Politico című lapnak nyilatkozott, mint a kormány elleni stratégiáról. Az állami híradóban – mint a cikk december 26-i megjelenése⁷ óta oly sokszor – azt sulykolták, hogy a Political Capital Gyurcsánytól és Sorostól több száz millió forintot kapott, nem véletlen, hogy vezető elemzője arról beszélt a brüsszeli

⁶ https://pestisracok.hu/jogosulatlanul-kaphatott-vedooltast-hiesz-gyorgy-gyongyos-polgarmestere/?fbclid=IwAR0kjh9adzJ3eMaUbpC5JVE8QBqls8d3W-UDX6ZZ_KzUiMjGvQcZR9-zfOA&utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_202102

⁷ <https://www.politico.eu/article/in-hungary-politicizing-of-vaccine-hangs-over-immunization-efforts/>

lapnak, hogy az oltásellenességre építő politikai kommunikáció milyen politikai következményekkel járhat Orbán Viktor számára. A Politico cikkét (*In Hungary, politicization of vaccine hangs over immunization efforts*) megjelenítették a képernyőn és a főbűnt jelentő mondatot külön ki is emelték: **„If you undermine the willingness of people to vaccinate themselves, (Orbán) can suffle the political consequences.”** Mellé tették a kormánymédia fordítását is: **„ha aláásod az emberek hajlandóságát arra, hogy beoltassák magukat, akkor elérhető, hogy Orbán Viktor viselje ennek politikai következményeit.”** Hozzá tették ugyan, hogy Krekó perrel fenyegetőzött, mondván kiforgatták a szavait, de ez a mellékes megjegyzés nem befolyásolta a híradót sem korábban, sem most abban, hogy attól még a sokszor cáfolt, fordító szakértővel megvizsgált, a Politico által is megerősített értelmezés ellenére a kormányzati narratívát közvetítse továbbra is. Miután a híradó így megágyazott a történetnek, Nacsa Lőrinc, a KDNP frakcióvezetője elmondta, hogy itt a bizonyíték a Krekó által elmondott stratégiára, a „Gyurcsány-koalíció” abból remél politikai hasznot, ha súlyosbodik a járványhelyzet, a baloldal bizonytalanságot kelt az emberekben és veszélyezteti a koronavírus elleni védekezést.

Az elmúlt egy hónap talán legidézettebb mondata volt Krekó Péternek a Politicoban megjelent kijelentése. Először december 29-én a Magyar Nemzet⁸ fordította félre a mondatot, és attól kezdve önálló életre kelt kontextusából kiragadva a tendenciózus félrefordítás, amely bejárta az egész jobboldali sajtót, kormánypropagandisták a baloldal „halálkampányának” nevezték és aláírásgyűjtést indítottak⁹ ellene.

A cikket végigolvasó, angolul értő nézők számára persze világos volt, hogy szó sincs ilyen ellenzéki stratégiáról. Az elemző éppen a magyar kormány stratégiáját kritizálta, attól tartva, hogy az emberek oltási hajlandóságát elbizonytalanítja, ha sokat beszélnek a kínai és orosz vakcináról, amit a lakosság többsége elutasít, és ez politikai következményekkel járhat Orbán számára is. A pontos fordítás ugyanis így hangzik: *„ha aláássák az emberek beoltásra való hajlandóságát, ennek politikai következményeit Orbán viselheti”*, az pedig a cikk egészéből kiderül, hogy ezt a kitétel a kormányra érti az elemző. Ezt az értelmezést a Politico is megerősítette hírlevelében, a Political Capital a lejárató kampány miatt a propagandamédia ellen jogi lépéseket tett, Krekó pedig büntetőfeljelentést az öt gyalázó újságírók és politikusok ellen, és egy petíció¹⁰ is indult az ismert elemző mellett. Az állami híradónak azonban ez nem számított, mindezt figyelmen kívül hagyta, a lényeg, hogy a baloldal súlyos vádakkal való lejáratása minél többször megtörténjen.

A koraesti híradóban olyan részletességgel nem dolgozták ki a történetet, mint a fél nyolcas kiadásban, ott megelégedtek azzal, hogy a KDNP szóvivő Nacsa Lőrinc elsorolja a baloldal bűneit, miszerint álhírekkel és csúsztatásokkal aknamunkát folytat, akadályozza a járvány elleni védekezést.

Álhír és csúsztatás valóban tetten érhető volt a híradásban, de nem csupán Nacsa Lőrinc minősítő szavaiban, hanem az egész összeállításban, hiszen mi másnak lehetne nevezni a többszörös helyreigazítás és cáfolat után is rendületlenül a hamis értelmezést súlykoló műsorkészítői magatartást, mint álhírgyártásnak? Hazugságnak.

⁸ <https://magyarnemzet.hu/belfold/oltasellenessegre-jatszhat-a-baloldal-9154070/>

⁹ <https://magyarnemzet.hu/belfold/bayer-zsolt-az-elmult-evtizedek-egyik-legnagyobb-gazembersegerol-9176681/>

¹⁰ <https://hu.euronews.com/2021/01/14/tobb-mint-szaz-egyetemi-oktato-allt-ki-a-felreforditott-mondat-miatt-tamadott-kreko-mellett>

A 150 milliós villa titka

Nyomozásba fogott a Ripost, hogy kiderítsék, hol van Legény Zsolt, a decemberben cigaretta csempészesen ért volt szocialista képviselő. Az állami híradó „Ripost: Villában bujkál Legény Zsolt” címmel adta közre a kutatás eredményét, amelyből kiderült, hogy a ripostosok „hetekig” próbálták elérni, végül Nyíregyháza elit negyedének tartott részén „bukkantak rá”. Nem is akárhol, hanem – és itt következett a nagy leleplezés – a saját házában „próbált elrejtőzni”. Azt is kiderítették, hogy a 3 évvel ezelőtt vásárolt ingatlan 150 millió forintot érhet, annyit, amennyi a híradó szerint a lefoglalt cigaretta forgalmi értéke. Felidézték az egy hónappal ezelőtti lebukás történetét, az expolitikus magyarázkodását. A krimiszerűen tálalt „nyomozásról” azt is megtudhatták a nézők, hogy a Ripost napokon át figyelte Legény Zsolt házát, akit végül a nemzeti dohányboltba menet sikerült szóra bírni. A Ripost munkatársa azonban hiába tett fel több kérdést is, Legény csak annyit válaszolt, hogy az eljárás lezárultáig nem nyilatkozik.

Az állítólag hetekig tartó nyomozás tehát nagy eredménnyel nem járt, különleges aktualitással sem bírt. Hogy miért dönthetett úgy a szerkesztő, hogy ennek helye van a híradások között? Egyrészt a műsorelem utolsó mondata miatt, amivel teljessé tették a szocialisták lejáratását. A narrátor felidézte, hogy „a kormánypártok szerint az ügyben más szocialista politikusok is érintettek lehetnek. Legény Zsolt diplomata útlevelét ugyanis az MSZP igényelte indoklásuk szerint azért, hogy a baloldali politikus a párt külügyi kapcsolatait szakértőként segíthesse”. Ezzel a kijelentéssel a csempészésbe keveredett ex szocialista bűnét az egész szocialista pártra rávetítették, azt sejtették, hogy az MSZP maga is sáros az ilyen ügyekben.

És még egy indoka lehetett annak, hogy a Ripost nyomozási lufiját az állami híradó közzétette. Aznap jelent meg ugyanis a kormánytól független sajtóban¹¹ Varga Judit igazságügyi miniszter nem szokványos ingatlanügyeinek híre, a CSOK-kal felújított „nemnyaraló”, a 200 milliós ingatlanvásárlás 9 millió forint önerővel. Az állami híradó ingerküszöbét egy hivatalban lévő miniszter ingatlanügye nem érte el, azt nyilván nem tartotta hírértékűnek, ehelyett a lebukott volt MSZP képviselő villájának a „titkát” osztotta meg nézőivel.

A médiaszolgáltató, így természetesen a közszolgálati médiaszolgáltató is, maga dönti el, mely témákkal foglalkozik, ráadásul a Közszolgálati kódexben is megfogalmazott elvek szerint a tevékenységében részt vevők a jogszabályok nyújtotta keretek között szakmai autonómiát élveznek. *„A függetlenség a szakmai függetlenségre, önállóságra is kiterjed, amelynek kizárólag a jogszabályok, e Kódex előírásai, illetve a belső szabályzatok, megállapodások jelenthetik megengedett korlátját. Ugyanakkor a szakmai autonómia együtt kell, hogy járjon a szakmai tisztességgel és az etikai megalapozottságú munkavégzéssel; e normákat a közszolgálati médiaszolgáltató saját belső szabályzataiban fekteti le.”* Így rögzíti a Kódex a közszolgálati médiaszolgáltatás alapvető sajátosságait. A tájékoztatásra vonatkozó elvek, amint azt már sokszor felelevenítettük, a *sokoldalúság, tárgyilagosság és kiegyensúlyozottság, a vitatott kérdések ismertetése, a vélemények, nézetek sokféleségének bemutatásának* a követelményét állítja a közszolgálati műsorkészítés elé, különösen a hírek és az időszzerű politikai műsorok vonatkozásában.

A tárgyilagosságot ez a híradás is nélkülözte, mind a szóhasználatát (föld nyelte el, bujkál, rejtőzködik), mind a képi világát (egy autóból lesték Legény Zsolt házát, sejtelmes felvételeken mutatták a nyíregyházi elit negyedét) illetően, ráadásul egy forrás nélküli, nem igazolt kormánypárti vélekedést

¹¹ <https://telex.hu/belfold/2021/01/27/varga-judit-miniszter-ingatlan-balatonhenye-lakas-magyar-peter-vagyonnyilatkozat>

híresztelt, amelynek a hitelességét meg sem kísérelte ellenőrizni, de hozzájárulhatott a szocialisták lejáratására.

Mennyire kell komolyan venni, ha a híradóban felolvasnak egy fenyegető levelet?

Mindkét műsorban hírt adtak arról, hogy Kijevben tárgyalt Szijjártó Péter külügyminiszter. A tudósításban kiemelték a magyar miniszter szavait, aki hangsúlyozta, hogy a szélsőséges elemeket és megnyilvánulásokat ki kell iktatni a magyar-ukrán kétoldalú kapcsolatokból. A magyar külügyminiszter biztosította ukrán kollégáját arról, hogy a magyaroknak nincsenek szeparatista követeléseik, az ukrán külügyér pedig megígérte, hogy a kisebbségi törvény előkészítésébe a magyar nemzetiséget is bevonják.

Az esti híradóban az ukrán-magyar találkozóról szóló beszámoló után egy újabb hír következett, amelyben azt közölték, hogy nem sokkal az esemény után újabb ukrán fenyegető levél érkezett a kárpátaljai magyar külképviseletekhez és a magyar gazdaságfejlesztési központhoz. A levélben Szijjártó Pétert, illetve a kárpátaljai magyarságot halállal fenyegetik, „ha eljössz, akkor a legváratlanabb pillanatban csapunk le, ha belépsz a szent ukrán földre, csupán napjaid vannak hátra” szöveggel. A műsorvezető elmondta, a levélben az is szerepel, hogy halálra ítélik a magyarokat, úgy fogalmazznak, a magyarok a saját vérükben fognak megfulladni.

A fenyegető levél ismertetése után semmilyen magyarázatot nem fűztek a hírhez, pedig, ha valami, ez éppen igényelte volna a háttérrel, kiegészítést. Nem esett szó arról sem, ez hányadik ilyen életveszélyes fenyegetés volt, valósnak tartják-e a tartalmát a magyar kormány és az ukrán hatóságok, tettek-e lépéseket a fenyegetés ellen, nyomoznak-e az ügyben. Ennek a fenyegető levélnek egy 30 másodperces hírben történő közzététele bármilyen reakció nélkül, nem nevezhető felelős közszolgálati hírszolgáltatásnak és tájékoztatásnak. Bár a Közszolgálati kódex külön nem tartalmaz iránymutatást az ilyen fenyegető tartalmú közlésekre, a magyar állami televízióban ezerszer hivatkozott BBC etikai kódex¹², és a MÚOSZ újságírói etikai kódexe¹³ is hasonlóan szabályozza, hogy a „*tervezett merényletről, terrorcselekményről szerzett értesülés esetén fontos a fenyegetés, a figyelmeztetés valódiságának ellenőrzése. Ha feltételezhető, hogy az információ valóságos, az újságíró kötelessége haladéktalanul tájékoztatni a hatóságokat és a közvéleményt*”. Nem tudható, hogy a híradó honnan kapta az információt, hiszen forrást nem jelölt meg, azt sem tudni, hogy hitelesnek tekinthető-e a fenyegetés, a veszély pedig valósnak, vagy csak a magyar-ukrán kapcsolatok normalizálását nem helyeslő vélemény jelent meg ilyen durva módon. Ennek feltárására az állami hírműsor kísérletet sem tett, így a fenyegető levél mindenféle kiegészítés nélküli ismertetése hangulatkeltésnek tekinthető.

A közszolgálati médiaszolgáltatás céljait 22 pontban sorolja fel a közszolgálati alapokmányként számontartott Közszolgálati kódex. A tájékoztató, hírszolgáltató tevékenységre kifejezetten egy iránymutatás vonatkozik, amely kiemelt célként határozza meg a kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos, sokoldalú, időszerű, megbízható és felelős hírszolgáltatást, valamint tájékoztatást, de ezen kívül több célként tételezett követelményt is felállít, amelyek mindegyike érvényesítendő a közszolgálati média hírműsoraiban is.

Így alapvető feladata az ország lakosságát érintő társadalmi és gazdasági folyamatok bemutatása, a problémák megoldását, az állampolgári jogok és kötelezettségek gyakorlását elősegítő szabályozók és

¹² <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidelines/war-terror-emergencies/guidelines#threatsandhoaxes>

¹³ <https://muosz.hu/kodexek/ujsgiroi-etikai-kodex/>

gyakorlati tudnivalók megismertetése. A közösség ügyeivel kapcsolatos vitás kérdésekről úgy kell informálnia, hogy abból az egyes eltérő vélemények megismerhetők legyenek, és a műsorok hozzájáruljanak a megbízható tájékoztatáson alapuló, szabad véleményalkotáshoz. Nemcsak a vitás kérdéseket kell sokoldalúan ábrázolni, hanem az egyes témákhoz általában is úgy kell nyúlni, hogy ahhoz kapcsolódóan bemutassák a lehetséges, többféle értékrend alapján való megközelítést, értékelést. És mindeközben a műsorfolyam minden elemében minőségi műsorkészítésnek kell megvalósulnia.

Az imént részletesen bemutatott indokok alapján, ezek közül a célok közül a január 27-i hírműsorokban alig teljesült valami. A közszolgálati éthosza ismét elbukott a kormánypropagandával szemben.

Az elemzést a Mérték megbízásából Bencsik Márta készítette.